

Čís. 17186.

Je-li v ý c h o v a dítěte svěřena jiné osobě (matce), stačí k odnětí otcovské moci podle § 177 obč. zák., když manželský otec úmyslně nebo z nedbalosti neplnil po delší dobu svou v ý ž i v o v a c í povinnost, ačkoliv byl s to, aby ji plnil.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1939, R I 1439/38.)

Nezletilý Petr L., narozený z manželství Bedřicha a Jany L., jež bylo nejprve rozvedeno od stolu a lože a potom rozloučeno z viny Bedřicha L., zůstal podle dohody ze dne 19. července 1935, schválené opatrovníckým soudem, ve výchově a výživě u své matky a otec se zavázal platiti na výživné pro jmenované manželské dítě 100 Kč měsíčně. Tvrdíc, že otec dítěte trvale zanedbává výživu a výchovu dítěte a že od 1. ledna 1936 ničím nepřispěl na úhradu výživného, ač mohl a byl s to, aby tak učinil, navrhla matka dítěte Jana L. a kolisní opatrovník dítěte, aby byla Bedřichu L. Podle § 177 obč. zák. odňata na vždy otcovská moc nad nezl. Petrem L. Otec dítěte namítl, že nemůže platiti výživné, že je však ochoten vzít dítě k sobě do vlastní výchovy a výživy. Soud prvé s t o l i c e vyhověl návrhu s tím, že po právní moci jeho usnesení bude ustanoven nezl. Petru L. poručník. Rekursní soud k rekursu manželského otce zamítl návrh. D ů v o d y: Odnětí otcovské moci, jak je má na mysli § 177 obč. zák., není podle smyslu řečeného zákonného předpisu určeno k tomu, aby byl otec trestán za neplnění svých povinností vůči svému manželskému dítěti, nýbrž jest jeho účelem, aby byly chráněny zájmy a prospěch dítěte. Z uvedeného pojetí vzpomenutého zákonného předpisu měl vyjítí prvý soud a uvážiti, zda jsou v souzené věci splněny podmínky pro navrhované odnětí otcovské moci stěžovateli. V podstatě lze vysloviti odnětí moci otcovské jen tehdy, projevu-je-li se činnost nebo nečinnost otcova se zřetelem na jeho nezletilé dítě v takové konkrétní podobě, která na dítě má nepříznivý vliv, a když by tento vliv byl odnětím otcovské moci odstraněn. V souzené věci nejde o to, aby bylo otci znemožněno působiti na výchovu dítěte, neboť výchova dítěte byla již dříve soudním rozhodnutím přenesena na matku, nýbrž navrhovatelům šlo o odnětí otcovské moci stěžovateli proto, že již od ledna 1936 ničím nepřispěl na úhradu výživného pro nezl. Petra L., ač mohl a může tak učiniti. V tomto stěžovatelově jednání bylo by spatřovati zanedbávání otcovské moci, nestačí však samo o sobě k odnětí otcovské moci, neboť zbavením otce moci otcovské by nebyla odstraněna jeho nedbalost v placení výživného. Zákon dává prostředky k donucení nedbalého otce, aby platil výživné; takovým donucovacím prostředkem však není zákonná instituce zbavení otcovské moci ve smyslu shora uvedeného zákonného předpisu. Kdyby byl stěžovatel zbaven otcovské moci, bylo by pak nutno ustanoviti jeho nezletilému synu zákonného zástupce; na tohoto zástupce však nelze přenést s otce povinnost platiti výživné, takže zbavením stěžovatele otcovské moci nebyla by jeho tvrzená nedbalost odstraněna. Nemá-li nedbalý otec tolik smyslu

pro plnění vyživovací povinnosti vůči svému vlastnímu dítěti, které se nemůže samo vyživovati, nedosáhne se u otce vědomí této povinnosti ani zbavením otcovské moci. Z toho plyne, že prvý soud neprávem stěžovatele zbavil otcovské moci, takže rekursní soud vyhověl rekursu a napadené usnesení změnil, jak svrchu uvedeno.

Nejvyšší soud uložil rekursnímu soudu, aby znovu rozhodl o rekursu.

Důvody:

Rekursní soud změnil usnesení prvního soudu, zamítl návrh na zbavení moci otcovské, maje za to, že v souzeném případě dítě zanedbáváním otcovských povinností se strany manželského otce neutrpělo újmy, a že proto nelze otci odníti moc otcovskou, ježto smysl § 177 obč. zák. není ten, aby otec byl potrestán pro nesplnění svých povinností vůči dítěti, nýbrž jenom aby, bude-li toho třeba, byly chráněny zájmy dítěte.

S názorem rekursního soudu nelze v této všeobecnosti souhlasiti.

Podle § 177 obč. zák. pozbývá tec otcovské moci navždy, zanedbává-li zcela výživu a výchovu svého dítěte.

O zanedbávání výchovy ovšem nemůže býti řeč, nemá-li otec beztak vlivu na výchovu dětí, když je celá výchova svěřena matce, takže se otec o ní vůbec nemusí starati. V takovém případě však stačí k odnětí otcovské moci, zanedbává-li otec zcela výživu dítěte, t. j. nedbal-li po delší dobu své vyživovací povinnosti, a to buď úmyslně, anebo z nedbalosti, ačkoli by jinak byl s to, aby plnil vyživovací povinnost.

O tento skutkový předpoklad jde právě v souzené věci, neboť otec ve svém rekursu tvrdí, že nebyl s to, aby sehnal prostředky ke své vlastní výživě. Bude proto na rekursním soudě, aby zkoumal, zda manželský otec, který nepopírá, že od 1. ledna 1936 výživného na dítě neplatil, tak neučinil bez vlastní viny, pouze pro nedostatek hmotných prostředků, anebo ze zlé vůle po případě z nedbalosti. Při tom musí zejména uvažovati o tom, zda provedené důkazy stačí k posouzení otázky možného zavinění otce, či zda jest potřebí řízení doplniti zejména provedením důkazů otcem v rekursu navržených.

Čís. 17187.

Jde o zmatek podle § 477 č. 4 c. ř. s., jestliže odvolací soud bez zachování postupu podle § 160, odst. 2, c. ř. s. jednal a rozhodl o odvolání v době, kdy právní zástupce dovolatelův zemřel a strana si do té doby nezřídila sama jiného právního zástupce; nerozhoduje ani, že právní zástupce ustanovil před svou smrtí substituta, ani že se strana nepostarala včas o zřízení nového zástupce.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1939, Rv I 1462/38.)